

Asia: VN/11443/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia vaikutuksia näette ehdotettujen muutosten aiheuttavan?

Suomen Lukiolaisten Liitto (SLL) kiittää mahdollisuudesta lausua tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta lainsäädäntöluonnoksesta.

SLL pitää esitettyjä muutoksia näkövammaisten ja lukemisesteisten henkilöiden kannalta myönteisinä. Ehdotetut saavutettavuusvaatimukset ovat kattavat ja parantavat toteutuessaan lukemisesteisten henkilöiden yhdenvertaisuutta sähkökirjojen hyödyntämisen suhteen.

On hyvä, että esityksessä on tunnistettu luvussa 4.2.7.2 sähkökirjojen tuottajien suhteen, että muutosten vaikutukset koskevat koko tuotantoketjua, jolloin koulutuksen ja viestinnän on myös katettava koko ketju. Vain eheällä, saavutettavuuteen jatkuvasti pyrkivällä tuotantoketjulla voidaan päästä aidosti saavutettaviin materiaaleihin.

SLL pitää tärkeänä, että sähkökirjojen kustannusarvioinnin osana on huomioitu vaatimusten tulkinnanvaraisuuden uhka. Sähkökirjojen valikoima ei saa kapeutua epäselvien vaatimusten takia. Tämänkin vuoksi edellä mainittu viestintä ja kouluttaminen on keskeistä.

Esityksen vaikutukset ovat SLL:n mielestä myönteisiä lasten ja nuorten kannalta. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että sähkökirjan määritelmä kattaa myös oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten ja nuorten hyödyntämät digitaaliset materiaalit. Näkövammaisen tai lukemisesteisen nuoren

tulee saada yhdenvertaisesti hyödyntää oppimateriaaleja samanaikaisesti muiden oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa, jolloin on tärkeää, että materiaali on valmiiksi saavutettavaa.

SLL huomauttaa, että on myös demokratian kannalta keskeistä, että jokaisella on mahdollisuus saada tietoa ja osallistua tietoyhteiskuntaan yhdenvertaisesti. SLL toivoo asian käsittelyä tarkemmin osana yhdenvertaisuusvaikutusten arviointia.

Kysymyksiä lausunnonantajille

Lakiuudistuksen valmistelun aikana on keskustelu valvontakokonaisuuden järjestämisestä.

Valvontakokonaisuus on kuitenkin tässä vaiheessa osin avoin.

Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa valvontaan kokonaisuudessaan.

Miten tuotteiden ja palvelujen esteettömyyden valvonta olisi tarkoituksenmukaista järjestää?

-

Lausunnonantajia pyydetään kommentoimaan erityisesti palvelujen valvontaa (esitysluonnoksen luku 4.2.6, sivut 83, 85 – 87), kun digitaalisten palvelujen valvonta on tarkoitus keskittää edelleen Etelä-Suomen aluehallintoviraston saavutettavuusvalvonnan yksikköön. Lisäksi pyydetään ottamaan kantaa sähköisen viestinnän palvelujen ja audiovisuaaliseen mediaan pääsyn valvontaan sekä liikennettä koskevien esteettömyystietojen esittämisen valvontaan (laki liikenteen palveluista).

-

Erityisesti tuotteiden markkina- ja palvelunvalvonnan järjestäminen on esityksessä vielä avoin. Lausunnonantajia pyydetään esittämään näkemyksensä alla esitettyihin (esitysluonnoksen luku 4.2.6.3, sivut 84-85) vaihtoehtoihin markkina- ja palvelunvalvonnan järjestämisestä.

-

Valmistelussa on ollut esillä erilaisia vaihtoehtoja:

-

Rakennettu ympäristö

Esteettömyysdirektiivin vaatimukset rakennetulle ympäristölle on esitetty esteettömyysdirektiivin liitteessä III. Jäsenvaltiot voivat päättää kansallisesti, onko rakennetun ympäristön täytettävä liitteessä III vahvistetut esteettömyysvaatimukset. Tässä vaiheessa esitetään, että rakennettua ympäristöä koskevia vaatimuksia ei otettaisi mukaan tähän esitykseen vaan sen soveltamisesta päätettäisiin myöhemmin (ehdotus esitysluonnoksen sivuilla 92-94). Lausunnonantajia pyydetään lausumaan erityisesti siitä:

-Miten esteettömyysdirektiivin soveltaminen palvelun tarjoajan vastuulla olevaan rakennettuun ympäristöön konkreettisesti edistäisi esteettömyyttä ja kuinka laajamittaiseksi arvioitte vaikutukset rakennetun ympäristön esteettömyyteen?

-Minkälaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esteettömyysdirektiivin soveltamisella rakennettuun ympäristöön olevan palvelun tarjoajalle? Kuinka suuren osuuden esteettömyysdirektiivistä aiheutuvista kokonaiskustannuksista ne muodostaisivat?

-

Muita huomioita esityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SLL pitää digipalvelulain muuttamislain luonnoksessa olevaa sähkökirjan määritelmää (2 §) kapeampana, kuin esteettömyysdirektiivissä annettu määritelmä tai säännöskohtaisten perustelujen määrittely (s. 125). SLL toivoo määritelmän kattavan selkeämmin esimerkiksi eri-ikäisten oppilaiden ja opiskelijoiden kannalta tärkeitä mobiilisovelluksissa tai verkkoselaimessa toimivat palvelut, joissa moni kuluttaja käsittelee ja lukee sähkökirjoja.

Tämän takia SLL ehdottaa sähkökirjan määritelmäksi seuraavaa: "Sähkökirjalla tarkoitetaan pääosin teksti- tai graafisessa muodossa olevaa sähköistä teosta, joka muodostuu tiedostosta tai tiedostojen kokonaisuudesta ja joka on yksilöity nimekkeellä, pysyvällä tunnisteella tai muulla vakiintuneella tavalla. Sähkökirjalla tarkoitetaan myös palvelua, jossa edellä tarkoitettu teos on digitaalisina tiedostoina saatettu yleisön saataville siten, että tiedostoja voidaan käsitellä, lukea ja käyttää ja niissä voidaan navigoida." SLL:n mielestä tämä määritelmä kattaisi paremmin koko tuotantoketjun, eli että sähkökirjan saavutettavuusvaatimukset koskevat sekä sähkökirjojen tiedostojen tuottajia että lukupalvelujen tuottajia.

Lisätietoja lausunnosta antaa:

Sosiaalipoliittinen asiantuntija Iiris Hynönen (iiris.hynonen@lukio.fi)

Hynönen Iiris
Suomen Lukiolaisten Liitto